

Basisbaan bij overheid voor zwakste sollicitant zorgt dat iedereen meetelt

Voor fractie van peperdure concept basisinkomen kunnen 300.000 mensen aan de slag

Ben Dankbaar, Alfred Kleinknecht, Jos Kok, Joan Muysken

De schok van de 'Grote Recessie' na de val van zakenbank Lehman in 2008 leidde tot hoge werkloosheid. Niet alleen in het zuiden van Europa maar ook bij ons zijn er nog altijd grote groepen kansarme werkzoekenden. Ook bij een goede conjunctuur is de kans groot dat deze mensen tot een uitkering veroordeeld blijven. Invoering van een onvoorwaardelijk basisinkomen voor iedereen als ultieme oplossing heeft grote nadelen. Niet alleen is de financiering een probleem, ook wordt een groep mensen afgeschreven en afgekocht: we vinden ze domweg niet meer nodig in onze samenleving.

Volgens onze eerder gemaakte berekeningen kostte in 2016 een basisinkomen voor iedereen in Nederland boven de 18 jaar circa € 170 mrd — per individu € 972 per maand, de bijstandsnorm voor alleenstaanden. Na aftrek van besparingen op uitgaven die dankzij het basisinkomen kunnen vervallen, blijft van de totale som nog € 107 mrd over aan netto extra lasten per jaar, circa 43% van de totale rijksbegroting. Voorstanders van een basisinkomen bestrijden deze getallen niet.

Ter financiering kan het kabinet 43% op de rijksbegroting bezuinigen of de inkomsten van de overheid met 43% verhogen. Bezuinigen zou resulteren in onaantoonbare ingrepen in andere belangrijke overheidstaken. Lastenverzwaringen zijn geen realistische optie, alleen al vanwege de internationale belastingconcurrentie.

Bovendien is een basisinkomen een puur financiële regeling waarbij de niet-materiële waarde van betaald werk buiten beschouwing blijft. Wie wordt betaald, ziet dat als waardering voor zijn bijdrage aan de samenleving. Werk zorgt ook voor sociale contacten en zelfrespect en bevordert zo de maatschappelijke cohesie. Een basisinkomen geeft geen enkele garantie dat moeilijk bemiddelbare mensen ooit nog aan betaald werk komen. Het vereist niet veel fantasie zich een scenario voor te stellen waarbij in bepaalde stadswijken subculturen van kanslozen ontstaan die zich afzonderen van de rest van de maatschappij.

Geef dus uitkeringsgerechtig-

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

den het recht om een baan tegen het minimumloon te claimen bij de gemeente of andere overheidsinstellingen. Wij noemen dit 'basisbanen', oftewel: de gemeente als 'employer of last resort'. Door strikt vast te houden aan het minimumloon houden mensen een prikkel om beter betaald werk elders te blijven zoeken. Uitstroom naar regulier werk is geen eis, aangezien het om banen voor de zwakste sollicitanten gaat.

Met nu al € 12.000 jaarkosten per sociale uitkering, zijn de extra kosten van een opfoking naar het minimumloon te overzien. Afhankelijk van de persoonlijke omstandigheden kost dit meestal ongeveer € 8000 per persoon per jaar extra. Daar staat tegenover dat iemand met een baan weer

Volop zinvol werk voor mensen die nu nog met een uitkering thuiszitten

maatschappelijk meetelt, een bijdrage aan de kwaliteit van de samenleving levert, en verlost is van de regelgeving rond de bijstand.

Een bijkomend voordeel is dat basisbanen decentraal kunnen worden uitgevoerd en kleinschalige experimenten mogelijk zijn. Zo kan een gemeente beginnen met basisbanen voor wie langer dan een bepaald aantal maanden in de bijstand zit. Bij succes kan de regeling vervolgens stapsgewijs worden uitgebreid.

Het is vrij eenvoudig een reeks van zinvolle werkzaamheden te noemen voor mensen die nu nog met een uitkering thuiszitten. Dan gaat het niet alleen om papier prikken en toezicht houden. Door inzet van alle kwaliteiten van mensen met basisbanen kan de dagelijkse gang van zaken in onze openbare ruimte, ziekenhuizen, scholen en universiteiten, gemeentehuizen, de cultuursector aangenamer en veiliger worden. Dat zijn nuttige activiteiten die nu blijven liggen omdat er geen middelen zijn of waarvoor ten onrechte wordt ge-

rekend op vrijwilligers.

Stel dat 300.000 uitkeringsgerechtigden van de aangeboden optie gebruik zouden maken, dan kost hun opfoking van bijstand naar minimumloon € 2,4 mrd per jaar. Daar komen nog overheadkosten bij, zoals het optuigen en managen van nieuwe gemeentebedrijven.

Gelukkig vallen ook kosten weg, zoals arbeidsbemiddeling van bijstandsgerechtigden. Dus lijkt het aannemelijk dat met beëindigd minder dan 1% van het nationaal inkomen 300.000 mensen aan het werk kunnen. Dat is goedkoper en maatschappelijk zinvoller dan een onvoorwaardelijk basisinkomen.

Ben Dankbaar is emeritus hoogleraar bedrijfskunde Radboud Universiteit. **Alfred Kleinknecht** is emeritus hoogleraar economie TU Delft. **Jos Kok** was econoom en econometrist bij CPB, ministerie van SZW en UWV. **Joan Muysken** is emeritus hoogleraar economie aan Universiteit Maastricht.